

SENUMA KAYŌ’NUN JAPON ÇEVİRİ EDEBİYATI TARİHİNDEKİ YERİ VE ÇEHOV ÇEVİRİLERİ

Yrd. Doç. Dr. Okan Haluk AKBAY
Erciyes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi
Japon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
hakbay@erciyes.edu.tr

Öz

Meiji dönemi (1868-1912) çeviri edebiyatı, Japon edebiyat tarihindeki önemli süreçler arasında yer alır. 1870’li yıllarda ilk örnekleri ortaya çıkmaya başlayan, 1880’li yıllarda ise büyük bir ivme kazanan çeviri edebiyatı, çağdaşlaşma hareketleri içerisinde Japon edebiyat ve kültür dünyasını besleyen önemli kaynaklardan biri olmuştur. Çeviri edebiyatı, özellikle geleneksel ve sınırlı edebi kalıplar arasına sıkışmış Meiji dönemi başlarındaki Japon edebiyatına yeni açılım ve anlayışlar kazandırması bakımından Japon edebiyat tarihinde büyük önem taşımaktadır.

Senuma Kayō (1875-1915), Meiji dönemi çeviri edebiyatının önde gelen isimlerinden birisi olarak kabul edilir. Yaptığı başarılı çevirilerle Anton Çehov’u Japon edebiyat çevrelerine tanıtan Senuma, çeviri anlayışı ve üslubu ile de dönemin çeviri dünyasına yön veren başlıca isimlerden birisi olmuştur. Senuma Kayō, başarılı bir çevirmen olduğu kadar, çağdaşlaşma yolunda hızla ilerleyen Japon toplumunda, çağdaş Japon kadınının temsilcisi bir bayan olarak da ilgi çeken bir kişilik olmuştur.

Bu çalışmada, Senuma Kayō’nun yaşamından kronolojik kesitler verilerek Japon çeviri edebiyatı içerisindeki konumu ve çalışmalarını ana hatlarıyla ele alınmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Senuma Kayō; Çeviri edebiyatı; Meiji dönemi Japon edebiyatı; Anton Çehov

SENUMA KAYŌ’S PLACE IN JAPANESE LITERATURE OF TRANSLATION AND CHEKHOV TRANSLATIONS

Abstract

The Meiji era (1868-1912) literature of translation takes place between important processes in Japanese literature history. The literature of translation, the first examples of which started to come out in the 1870s and which gained a great speed in the 1880s, has become one of important sources feeding the Japanese literature and culture world within modernization movements. The literature of translation carries a big importance in the Japanese literature history for it brought in new opening and understanding to the Japanese literature of the beginning of the Meiji era.

Senuma Kayō (1875-1915) is accepted as one of the leading people of the Meiji era the literature of translation. Senuma, who introduced Anton Chekhov to the Japanese literary translations, has become one of primary names directing the translation world of the era through the translation understanding and style. Senuma Kayō is a successful translator and she has become a conspicuous personality as a woman representative of contemporary Japanese women in the Japanese society improving fast in modernization road as well.

In this article, chronological parts will be given from life of Senuma Kayō and her position and works within the Japanese literature of translation will be handled.

Key Words: Senuma Kayō; literature of translation; Meiji era Japanese literature; Anton Chekhov

1. GİRİŞ

1868 yılında başlayan çağdaşlaşma hareketleri (Meiji reformları), Japonya'nın yüzyıllardır süregelen feodal yapıyı terk ederek, çağdaş bir devlet olma yolunda hızlı adımlar attığı bir dönem olmuştur. Birçok alanda batılı ülkeler örnek alınmış, kısa denilebilecek bir zaman zarfında köklü reformlar hızlı ve başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir.

Çağdaşlaşma hareketleri, sadece bilim, teknik, siyaset, ekonomi vb. gibi alanlarla sınırlı kalmamış, ülkedeki kültür ve sanat anlayışını da derinden etkilemiştir. Diğer sanat dallarında olduğu gibi, edebiyat dünyasında da bu dönemde ciddi değişimler yaşanmış, çağdaş Japon edebiyatının temelleri atılmıştır.

Bu değişim süreci içerisinde çeviri edebiyatı (*honyaku bungaku*), hem batı edebiyatından önemli eserlerin Japoncaya tercüme edilmesi, hem de batı orijinli yeni bir edebiyat anlayışının Japon edebiyatına kazandırılması noktasında önemli bir rol oynamıştır. Çeviri edebiyatı, batı edebiyatının önde gelen eserlerinin Japoncaya tercüme edilerek çağdaş Japon edebiyatının gelişimine katkıda bulunmanın yanı sıra, Japon edebiyat dünyası için yeni sayılabilecek bir kavram olan “çeviri”yi de belirli bir çerçeveye oturtarak, “çeviri”nin gerek kuramsal, gerekse uygulamalı boyutunun gelişimine hız kazandırmıştır.

Rus edebiyatından (özellikle Çehov'dan) yaptığı çevirilerle tanınan Senuma Kayō, Meiji dönemi çeviri edebiyatının önde gelen temsilcileri arasında yer alır. Rus edebiyatı, Meiji dönemi Japon edebiyatı üzerinde etkili olan yabancı edebiyatların başında gelmektedir. Rus edebiyatının, Japon edebiyatı üzerindeki bu etkisi ise raslantısal değildir. Rus edebiyatının zenginliği ve derinliğinin yanı sıra Japonya'ya batı kültürüne mensup en yakın ülkenin Rusya oluşu, Japon aydın ve edebiyatçıların dikkatini bu ülkeye yönleltmelerine ve Rusya'yı yakından takip etmelerine neden olmuştur.¹ Çağdaş Japon edebiyatının gelişimine yön veren dönemin ünlü yazar ve edebiyat teorisyenleri Tsubouchi Shōyō (1859-1935) ve Futabatei Shimei'in (1864-1909) de, aynı zamanda önemli birer Rus edebiyatı uzmanı olmaları bu durumla yakından ilgilidir.

Meiji döneminde, Rus edebiyatını Japon edebiyat dünyasına tanıtan iki büyük yazar ve kuramcı Tsubouchi Shōyō ve Futabatei Shimei'in yanı sıra Senuma Kayō da bir çevirmen olarak Japon edebiyat çevrelerine Rus edebiyatını tanıtan önemli bir isim olarak dikkat çekmiştir. Senuma Kayō, günümüzde, Japon edebiyatı tarihi içerisinde çevirinin öncü isimlerinden birisi olarak kabul edilmektedir.

¹ *Meiji Kindai to Roshia no Kage*, <http://www.c.kumagaku.ac.jp/blogs/ohta/archives/Japan%20in%20Meiji%20and%20Russia.pdf>

Bu makalede, Senuma Kayō'nun yaşamından kronolojik kesitler sunularak, Senuma Kayō'nun çalışmaları ve Japon çeviri edebiyatı içerisindeki konumu ana hatlarıyla ele alınmaya çalışılacaktır. Bu çalışma ile, ülkemizde henüz çok fazla ele alınmamış Japon edebiyatı tarihi ve özellikle de Meiji dönemi çeviri edebiyatına ilişkin çalışmalara katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

2. GENEL HATLARI İLE MEİJİ DÖNEMİ JAPON EDEBİYATI

Giriş kısmında da değinildiği üzere, Meiji dönemi (1868-1912) edebiyatı, büyük değişimlerin yaşandığı ve eski edebi geleneklerden uzaklaşarak batı formlarında yeni bir edebiyat anlayışının biçimlendiği bir dönem olmuştur. Bu dönemde, Edo dönemi (1603-1868) uzantısı olan geleneksel edebiyat anlayışı yavaş yavaş terkedilerek batı edebiyatına yakın yeni bir edebiyat anlayışı geliştirilmiş ve çağdaş Japon edebiyatının temelleri atılmıştır. Bu süreç içerisinde, zaman zaman aşırıya kaçan batılılaşmaya bir tepki olarak neo-klasisizm (*gikoten shugi*) gibi hareketler ortaya çıkmışsa da, döneme hakim olan anlayış, batılı formlar ve batı orijinli yaklaşımlar çerçevesinde Japon edebiyatının yeniden şekillendirilmesi olmuştur.

Meiji döneminin ilk yirmi yılı (1868-1888), Japon edebiyat tarihinde bir geçiş dönemi olarak değerlendirilir.² Bu geçiş dönemi içerisinde bazı önemli aşamalardan söz etmek mümkündür.³

Birinci aşama, “edebiyat” kavramının üstlendiği anlam değişimi şeklinde özetlenebilir. Meiji dönemine kadar “edebiyat” (*bungaku*) kavramı, aristokrat ve samuray sınıfına mensup kimselerin öğrenmesi gereken Çin klasikleri ile özdeşleşmiş bir kavram iken, Meiji döneminde, geniş halk kitlelerine hitap eden bir sanat dalı olarak algılanmaya başlamıştır. Meiji döneminin ilk yıllarında etkili olan edebiyat anlayışı ise, Edo dönemi edebiyatının bir uzantısı olan, çoğunlukla mizahi unsurlar üzerine kurulu ve sanatsal değeri yüksek olmayan taklit edebiyatı (*gesaku bungaku*) olmuştur.⁴

İkinci önemli aşama, politik edebiyatın (*seiji bungaku*) ortaya çıkışı olmuştur. Meiji reformlarının özünü oluşturan aydınlanma hareketinin etkisi kısa bir süre içinde toplumda kendini göstermiş, ülkede demokrasi ve özgürlük talepleri giderek güçlenmiştir. Ülkedeki politik yaşam hareketlenmiş⁵, siyasi çekişmeler ve kutuplaşmalar baş göstermiştir. Bunun sonucunda, farklı politik görüşleri herkesin anlayabileceği bir şekilde geniş halk kitlelerine anlatmayı amaçlayan politik edebiyat⁶ ortaya çıkmıştır. Politik edebiyat, her ne kadar istenilen ölçüde bir edebi derinlik yakalayamamış ve bir siyasi propaganda aracı olmaktan

² Shin Nihon Bungaku-shi, 2000, s.138

³ Gendai Nihon Bungaku-shi, 1994, s.8

⁴ Taklit edebiyatının önde gelen isimleri olarak Narushima Ryūhoku (1837-1884) ve Kanagaki Robun (1829-1894) gibi yazarlar verilebilir.

⁵ 1881 yılında Liberal Parti (自由党:Jiyū-tō) ve 1882 yılında Değişim ve İlerleme Partisi (改進黨:Kaishin-tō) kurulmuş, 1890 yılında İmparatorluk Parlamentosu (帝国議会:Teikoku Gikai) açılmıştır.

⁶ Politik edebiyatın önde gelen isimleri olarak Yano Ryūkei (1851-1931), Tōkai Sanshi (1853-1922), Suehiro Tecchō (1849-1896) gibi yazarlar verilebilir.

ileriye gidememişse de, halkın edebiyata ilgisini çekme ve edebiyatın sadece bir eğlence aracı olmakla kalmayıp aynı zamanda aydınların da ilgilendiği ciddi bir uğraşı olduğu anlayışının yerleşmesini sağlamıştır.⁷ Politik edebiyat, diğer yandan, kendini tekrar etmekten öteye geçemeyen taklit edebiyatının edebiyat dünyası üzerindeki etkinliğini önemli ölçüde yitirmesine neden olmuştur.

Üçüncü önemli aşama, çeviri edebiyatının (*honyaku bungaku*) ortaya çıkışı olmuştur. Meiji döneminin ilk yıllarında, çağdaşlaşma çabalarına paralel olarak bilimsel, felsefi ve politik içerikli eserler⁸ yoğun bir şekilde batı dillerinden Japoncaya tercüme edilmişse de, sonraki yıllarda dikkatler daha çok edebiyat eserlerine yönelmiş, batı edebiyatı eserlerinin çevirilerine ağırlık verilmiştir.^{9 10}

Keen (1995), Meiji dönemi başlarında Japon edebiyatının, Edo dönemi edebiyatının uzantısından öteye geçemeyen geleneksel edebiyat kalıplarının içerisinde sıkışıp kaldığını, çeviri edebiyatının yeni Japon edebiyatının doğuşu ve gelişimi için gerekli zemini hazırladığını belirtmektedir.¹¹

Honma (1949), çeviri edebiyatını üç kuşağa ayırmaktadır.¹² Buna göre, birinci kuşak (1870-1880), kaynak metnin edebi değerinden daha çok metnin içeriğinin öne çıkarıldığı, çoğunlukla Japon insanına batı dünyasına ilişkin bilgiler vermeyi amaçlayan çeviriler olmuştur. İkinci kuşak (1880-1890), politik ve felsefi yönü ağır basan, özellikle *özgürlük* ve *birey* gibi kavramların ele alındığı, siyasi içerikli çevirilerden oluşmaktadır. Üçüncü kuşak (1890-1912) ise, bu kuşaklar arasında en önemlisi olup, batı edebiyatı eserlerinin sanatsal yönünü ön plana çıkaran çeviriler olmuştur. Üçüncü kuşak çevirileri, batı edebiyatındaki önemli eserlerin Japoncaya kazandırılmasının yanı sıra batıdaki farklı ekolleri, yaklaşımları ve edebiyat formlarını Japon edebiyat dünyasına tanıtarak, çağdaş Japon edebiyatının doğuşu ve gelişiminde büyük rol oynamıştır.

⁷ Shin Nihon Bungaku-shi, 2000, s.138

⁸ Alexandre Dumas, Jean Jacques Rousseau, Edward George Lytton, Benjamin Disraeli, Walter Scott gibi düşünür, siyasetçi ve yazarların eserleri çevrilmiştir.

⁹ Bu dönemde William Shakespeare, Charles Dickens, Arthur Conan Doyle, Victor Hugo, Molière, Jules Verne, Alphonse Daudet, Émile Zola, Guy de Maupassant, Honoré de Balzac, Gustave Flaubert, Nikolay Gogol, Anton Çehov, Lev Tolstoy, Aleksandr Pushkin, Mikhail Lermontov, Ivan Turgenyev, Maxim Gorky, Fyodor Dostoyevsky, Wolfgang von Goethe, Heinrich Heine, Friedrich von Schiller, Hans Andersen, Henrik Ibsen, Rudyard Kipling, Daniel Defoe, George Gordon Byron, Edgar Allan Poe, Mark Twain, Nathaniel Hawthorne, Washington Irving gibi önemli batılı yazarların çok sayıda eseri Japoncaya çevrilmiştir.

¹⁰ Çeviri edebiyatında, farklı dil sistemleri ve kültürel alt yapıya sahip yabancı eserlerin Japoncaya tercüme edilmesinde birçok zorluklarla karşılaşmıştır. Çok sayıda yeni kavram ve sözcüklerin Japonca karşılıkları çeviri edebiyatı sayesinde geliştirilmiştir. Bu dönemde Japoncaya kazandırılan yeni sözcüklere örnek olarak, 「社会 (shakai:toplum)」 「個人 (kojin:birey)」 「近代 (kindai:çağdaş)」 「権利 (kenri:hak)」 「思想 (shisō:düşünce)」 「自由 (jiyū:özgürlük)」 「独立 (dokuritsu:bağımsızlık)」 「存在 (sonzai:varlık)」 「恋愛 (ren'ai:aşk)」 「美 (bi:estetik, güzellik)」 gibi sözcükler verilebilir.

M, Fukuda. <http://www.lang.nagoya-u.ac.jp/proj/sosho/7/fukuda.pdf#search=明治翻訳語>

¹¹ Donald Keen. *Nihon Bungaku No Rekishi*, Cilt 10, Chuōkōronsha, 1995, s.12.

¹² Shigeo Honma. *Meiji Bungakushi*, Cilt 1 (Jōkan), 1949, s.197-198

Çeviri edebiyatı, Japon edebiyat dünyasının kendini sorgulayarak yeni arayışlara yönelmesini, bunun sonucunda da Edebiyatta Reform Hareketi'nin (*bungaku kairyō undō*) doğmasını sağlamıştır. Bu hareketin amacı, tekdüze kalıplar arasında sıkışmış, popülist ve üretkenlikten uzak bir edebiyat anlayışını terkederek, yüksek ve batı standartlarında, yeni, çağdaş bir edebiyatın temellerini atmak olmuştur. Bu bağlamda, Edebiyatta Reform Hareketi'nin Japon edebiyatına yaptığı en önemli katkıların başında, yazı dili ile konuşma dilini birleştirme (*genbun icchi*)¹³ gelmektedir. Bu yaklaşımın, dönemin edebiyat dünyasında kabul görmesi ve desteklenmesi sayesinde, ortaçağdan bu yana süregelen yazı dili ile konuşma dili arasındaki muazzam farklılık büyük ölçüde ortadan kaldırılmıştır.

Çeviri edebiyatının kazandırdığı ivmeyle, Japon edebiyatı büyük bir değişim ve gelişim sürecinin içerisine girmiştir. Bu süreçte önemli rol oynayan iki önemli isim, Tsubouchi Shōyō ve Futabatei Shimei olmuştur. Tsubouchi Shōyō, 1885-1886 yıllarında yayımladığı "Romanın Özü" (*Shōsetsu Shinzui*) isimli makalesinde, edebiyat içerisinde roman türünü irdelemiş, Japon edebiyatı içerisinde romanı yeniden tanımlamış ve konumlandırmıştır. Roman türünün değer ve önemini vurgulayarak, çağdaş Japon romanının kuramsal temellerini atmıştır. Tsubouchi Shōyō'nun bu makalesiyle, Japon edebiyat tarihinde yeni bir dönem başladığı kabul edilir.

Tsubouchi Shōyō'nun izinden giden Futabatei Shimei de, 1886 yılında yayımladığı "Roman Kuramı" (*Shōsetsu Sōron*) isimli makalesinde, roman kavramını farklı açılardan ele alarak Japon edebiyatında romana yeni ufuklar kazandırmıştır.

Çağdaş Japon edebiyatının şekillenmesinde, 1885 yılında kurulan ve ünlü yazar Ozaki Kōyō'nun önderliğini yaptığı Kenyūsha¹⁴ akımı da önemli bir rol oynamıştır. Siyaset dünyasında yükselen milliyetçilik akımının edebiyattaki yansıması olarak da değerlendirilen bu akım¹⁵, klasik Japon edebiyatının yeniden yorumlanmasını, edebiyattaki çağdaşlaşmanın geleneksel Japon edebiyatı kalıpları çerçevesinde gerçekleştirilmesini savunmuştur. Akım, bu açıdan gelenekler ve yenilikler arasında bir denge kurmayı amaçlamıştır. Kenyūsha akımı, temelde geleneklere bağlı dengeli bir yenilikçiliği savunmakla beraber, aynı zamanda farklı görüş ve yaklaşımları da bünyesinde barındıran esnek bir oluşum olmuştur.

Kenyūsha akımının edebiyat dünyasına kazandırdığı özgürlükçü, eleştirel ve yenilikçi düşünce tarzı, sonraki yıllarda romantizm (*roman-shugi*), natüralizm (*shizen-shugi*), anti-natüralizm (*han shizen-shugi*) ve estetizm (*tanbi-shugi*) gibi batı kökenli farklı ekollerin Japon edebiyatına uyarlanmasına zemin hazırlamıştır.

¹³ Yazı dili ile konuşma dilini birleştirme hareketinin öncüleri Futabatei Shimei, Ozaki Kōyō ve Yamada Bimyō olmuştur.

¹⁴ Bu oluşum, Ozaki Kōyō'nun (1868-1903) önderliğinde 1885 yılında *Garakuda Bunko* dergisinde toplanan Yamada Bimyō (1868-1910), Ishibashi Shian (1867-1927), Kawakami Bizan (1869-1908) gibi yazarların katılımıyla ortaya çıkmış ve dönemin edebiyat dünyasını yönlendiren en önemli akım olmuştur. Ozaki Kōyō'nun ölümüyle dağılan oluşum, Izumi Kyōka (1873-1939), Kōda Rohan (1867-1947), Hirotsu Ryūrō (1861-1928), Oguri Fūyō (1875-1926) gibi önemli yazarların yanı sıra Senuma Kayō'nun yetişmesinde de etkili olmuştur.

¹⁵ Shin Shōsetsu Kokugo Binran, 1999, s.223

3. SENUMA KAYŌ'NUN ÖĞRENCİLİK YILLARI VE EDEBİYAT TUTKUSU

Senuma Kayō, bir çiftçi ailesinin en büyük kızı olarak 1875 yılında Takasaki'de (günümüzdeki Gunma eyaleti) dünyaya geldi. Gerçek adı İkuko Yamada'dır. Oldukça dindar ve Ortodoks hristiyan inancına bağlı olan ailesi, aynı zamanda Rus Ortodoks Kilisesinin cemaatine mensuptu. Ailesinin bu özelliği, Senuma'nın yaşamını büyük ölçüde şekillendirmiştir.

İkuko, henüz yedi yaşındayken annesini kaybeder. Annesinin vasiyeti üzerine dokuz yaşındayken Tokyo'daki yatılı Ortodoks Kız İlahiyat Okulu'na gönderilir. Senuma'nın anılarından, Piskopos Nikolay'ın¹⁶ annesini kaybetmiş ve babasından uzakta yatılı okulda öğrenim görmekte olan küçük kıza karşı özel bir ilgi ve yakınlık gösterdiği anlaşılmaktadır.¹⁷ Senuma da, Piskopos Nikolay'ın bu yakınlığına karşılık olarak üstün başarılı bir öğrenci olarak onaltı yaşında (1892) okuldan mezun olur. Senuma, mezun olduğu okulda öğretmen adayı olarak kalır.

Senuma'nın mezun olduğu yıl, Ortodoks Kilisesine bağlı Shōkei yayınevi tarafından *Uranishiki* isimli dini içerikli bir dergi yayımlanmaya başlar. Bu dergi, Senuma'nın yaşamında önemli bir dönüm noktası olur. Daha çocuk yaşta sayılacak Senuma için bu dergi, düşüncelerini yazıya dökebileceği mükemmel bir fırsattır. Yaklaşık dört yıl boyunca, hemen hemen bütün sayılarında Senuma'nın yazı ve şiirleri bu dergide yer alır. Senuma'nın *Uranishiki* dergisinde yayımlanan yazıları ilk yıl daha çok dini içerikli yazılar olmuşsa da, sonraki dönemlerde edebi ve sanatsal yönü ağır basan yazıları yayımlanmıştır. Bu dönemde Senuma'nın yazıları ve edebiyata yakınlığı çevresinin dikkatini çekmeye başlamıştır.

Senuma, ilk roman denemesi olan "Zavallı Çocuk (*Minashigo*)"yu yaklaşık ikibuçuk yıl boyunca *Uranishiki* dergisinde yayımlamıştır. Romandaki tüm karakterler Rus'tur. Romanın konusunu, küçük yaşta anne ve babasını kaybetmiş iki kız kardeşin başından geçen trajik olaylar oluşturmaktadır. Kimi edebiyat tarihçileri bu romanı Senuma'nın özgün bir çalışması olarak kabul ederken, kimi edebiyat tarihçileri de romanda geçen ayrıntılı ve gerçekçi Rusya ve San Petersburg tasvirlerinden, Rusya'yı hiç ziyaret etmemiş genç Senuma'nın böyle bir eseri yazamayacağı, muhtemelen birisinden dinlediği bir Rus öyküsünden esinlenerek yazmış olabileceği görüşündedir.¹⁸

Senuma'nın özellikle Rus edebiyatına ilgi duymaya başlaması bu döneme denk gelmektedir. Senuma, anılarında öğretmenlik yaparken Japoncaya çevirilmiş bazı Rus klasiklerini, özellikle de Dostoyevski'nin "Suç ve Ceza" romanını okuduktan sonra kendini

¹⁶ Gerçek adı İvan Dimitrivich Kasatkin olan 1836 doğumlu Rus din adamı. Dönemin Japon ortodoks cemaati lideri. 1861 yılında Japonya'ya gelmiş, 1868 yılında Tokyo'da Nikolay Dershanesi'ni kurmuştur. 1873 yılında Hristiyanlık üzerindeki yasağın kalkması üzerine Nikolay Dershanesi, Ortodoks İlahiyat Okulu'na dönüştürülmüştür.

¹⁷ Kayō Senuma. "Shi No On", *Joshi Bundan*, 4.4., 1908, s.10-12

¹⁸ Kindai Bungaku Kenkyū Sōsho, Cilt 15, Showa Joshi Daigaku, 1960, s.297

Rus edebiyatı çalışmalarına adamaya karar verdiğini anlatır.¹⁹ Ancak Rusça bilgisi istediği düzeyde değildir. Senuma, yine anılarında Ortodoks İlahiyat Okulu'nun erkek bölümünde Rusça dersleri olmasına rağmen, kız bölümünde Rusça dersleri olmadığını, bu yüzden çok istediği halde Rusça öğrenme fırsatı bulamadığından bahsetmektedir.²⁰

Senuma, bu eksikliğini gidermek için, daha sonra evleneceği ve Ortodoks İlahiyat Okulu'nun müdürü olan Senuma Kakusaburō'dan Rusça dersleri almaya başlar. İkuo, 1897 yılında Kakusaburō ile evlenir ve Senuma soyadını alır.

4. OZAKI KÖYÖ'NUN ATÖLYESİNE GİRİŞİ

Senuma Kayō, 1901 yılında dönemin önde gelen yazarlarından ve Kenyūsha oluşumunun önderi Ozaki Kōyō'nun (1867-1903) öğrencisi olur. O dönemde Ozaki, Yomiuri gazetesinde ünlü eseri "Konjiki Yasha'yı yayımlamaktadır. Ozaki, Senuma'ya yazar ismi olarak "Kayō" adını verir. Ozaki'nin öğrencisine bu ismi vermesi, Ozaki'nin Senuma'daki büyük edebiyat yeteneğini gördüğü ve ondan çok şey beklediği şeklinde yorumlanabilir.²¹ Yine, Ozaki'nin günlüğünde Senuma'dan "hanımefendi"²² diye bahsetmesi, Ozaki'nin Senuma'yı diğer öğrencilerinden farklı bir konumda değerlendirdiğini göstermektedir.²³

Burada Senuma'nın neden Rusça'dan yaptığı çevirilerini beğenerek okuduğunu söylediği ve dönemin önde gelen Rus edebiyatı uzmanlarından Futabatei Shimei'in²⁴ öğrencisi olmadığı gibi bir soru akla gelmektedir. Bu soruya kesin bir cevap vermek mümkün olmamakla birlikte, Futabatei'in çalkantılı yaşamı ve o dönemde Rusça ve Rus edebiyatı uzmanları arasındaki ilahiyat ve filoloji ekolleri şeklindeki çekişme, Senuma'nın Futabatei'den uzak durmasının sebepleri olarak düşünülebilir. Diğer yandan, Senuma Kayō'nun dönemin edebiyat çevreleri üzerinde en etkili oluşumu olan Kenyūsha'nın önderi Ozaki Kōyō'nun öğrencisi olmayı, kendi geleceği açısından tercih ettiği de düşünülebilecek sebepler arasında bulunmaktadır.

5. İLK ÇEVİRİ ESERLERİ

1901 yılında Ozaki ve Senuma, ortak bir çalışma ürünü olarak *Bungō* dergisinde "Akebono (Şafak)"²⁵ isimli bir çeviri eser yayımlamışlarsa da, Senuma'nın ciddi anlamda Rusçadan Japoncaya çeviri eserlerinin yayımlanması 1902 yılından itibaren olmuştur. 1902 yılında *Bungei Kurabu* ve *Bungeikai* ile birlikte dönemin seçkin edebiyat dergileri arasında

¹⁹ Kayō Senuma. "Shi no On", *Joshi Bundan*, 4.4., 1908, s.12-13

²⁰ A. g. e

²¹ Kōyō 「紅葉」 ve Kayō 「夏葉」 isimlerinde geçen 「葉」 karakteri aynıdır.

²² 「女史:joshi」

²³ Kōyō Ozaki. *Tochiman-dō Nichiroku*, 1908

²⁴ Futabatei Shimei (1864-1909), Meiji döneminin önemli yazar, kuramcı ve çevirmenlerinden. Kendi eserlerinin yanı sıra Rusçadan Japoncaya çok sayıda eser çevirmiştir. Özellikle Turgenyev'den yaptığı çevirilerle dikkat çekmiştir. Rus realizmini Japon edebiyatına uyarlamıştır. Öğrenim gördüğü Tokyo Yabancı Diller Üniversitesi, Rus Dili ve Edebiyatı bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmıştır.

²⁵ Eserin orijinali bilinmemektedir.

yer alan *Shin Shōsetsu* dergisinde birkaç sayı boyunca Turgenyev'den "Taş (*Ishi*)", "Tanrının Ziyafeti (*Kami No En*)", "Demirin Kokusu (*Tesshū*)", "Ateşin İçindeki Çiçek (*Kachū no hana*)" gibi şiir çevirileri yayımlanmıştır.

Senuma'nın Turgenyev'den sonra çevirilerini yaptığı bir başka Rus yazar Tolstoy olmuştur. Tolstoy'un "Anna Karenina" çevirisinden ilk bölümler, Ozaki'nin yayın yönetmenliğini yaptığı *Bungei Kurabu* dergisinde 1902 ve 1903 yılları arasında altı sayı boyunca yayımlanır. Ancak Ozaki'nin sağlık durumunun kötüleşmesi üzerine dergi altıncı sayıdan sonra kapanır. Ozaki'nin öğrencilerinden Oguri Fūyō'nun bir arkadaşına yazdığı mektuptan, Senuma'nın dergi kapandıktan sonra da "Anna Karenina" çevirisine devam ettiği hatta bu konuda Tolstoy ile yazıştığı anlaşılmaktadır.²⁶

Senuma'nın eşi Kakusaburō'dan Tolstoy'a gönderilen altı mektup Rus araştırmacı Shifman tarafından 1960 yılında yayımlanmıştır.²⁷ Ancak mektuplarda Kayō'nun adının hiç geçmemesi ve "Anna Karenina"nın Kakusaburō tarafından çevirildiği şeklinde ibarelerin yer alması oldukça ilgi çekicidir. "Anna Karenina" çevirisinin bizzat Kakusaburō tarafından yapıldığına dair bazı iddialar ileri sürülmeğe de, pek fazla gerçekçi bulunmamaktadır.²⁸

Tolstoy'dan gelen mektupların içeriği ise tam olarak bilinmemektedir. Ancak kitap olarak basılması düşünülen "Anna Karenina"nın Japonca çevirisi için Tolstoy'un bir önsöz yazdığı ve bir fotoğrafını gönderdiği bilinmektedir. Tolstoy'dan gelen mektupların muhtemelen Senuma Kayō'nun ölümünden sonra evinde çıkan yangında diğer kişisel belgelerle birlikte yanmış olabileceği düşünülmektedir.²⁹

6. ANTON ÇEHOV ÇEVİRİLERİ

Senuma, Turgenyev ve Tolstoy'dan sonra kendisini edebiyat dünyasına asıl tanıtacak olacak Çehov'un çevirilerine başlamıştır. Senuma'nın Çehov'dan çevirdiği ilk eserler, Çehov'un ilk dönem eserlerinden olan "Ay ve İnsan (*Hito to tsuki*)" ve "Albüm (*Sashinchō*)"dür. Bu iki öykü, 1903 yılında *Shin Shōsetsu* dergisinin ağustos ve ekim sayılarında yayımlanmıştır.

1903 yılı ekim ayında ise Ozaki Kōyō, iyice ağırlaşan sindirim yolları rahatsızlığından dolayı hayatını kaybeder. Ozaki'nin ölümü Senuma için büyük bir yıkım olur.

Senuma, 1904 ve 1911 yılları arasında kendisini tamamen Çehov'un çevirilerine adanmıştır. Bu dönem, aynı zamanda Senuma'nın bir çevirmen olarak en verimli olduğu yıllardır. Senuma, ayrıca bu dönemde Rusya'yı 1909 ve 1911 yıllarında olmak üzere iki defa ziyaret etmiştir.

Japon edebiyat tarihine genel olarak bakıldığında, bu yıllar özellikle natüralizm

²⁶ Kindai Bungaku Kenkyū Sōsho, Cilt 15, Showa Joshi Daigaku, 1960, s.306-307.

²⁷ A, Shifman. Lev Tolstoy i Vastok, M., 1960, s. 308-310.

²⁸ K, Nakamura. *Nikorai-dō no Josei Tachi*, Kyōbunkan, Tokyo, 2003.

²⁹ Katsuhiko Senuma. Haha Kayō no Omoide, *Cheehofu no Zenshū*, Geppō 8, s.3.

akımının zirvede olduğu, Shimazaki Tōson “Yıkım (*Hakai*)” (1906) ve “İlkbahar (*Haru*)” (1908), Tayama Katai “Yatak (*Futon*)” (1907) ve “Yaşam (*Sei*)” (1908), Masamune Hakuchō “Nereye (*Doko e*)” (1908) gibi ses getiren eserlerin arka arkaya yayımlandığı, Natsume Sōseki’nin “Ben Bir Kediyim (*Wagahai Wa Neko Dearu*)” (1905) ve “Ottan Yastık (*Kusamakura*)” (1906) eserleriyle edebiyat dünyasına adım attığı yıllardır. Yine önde gelen edebiyat dergilerinden *Zubaru* (1909) ve *Shirokaba* (1910) dergilerinin yayım hayatına başlamaları da bu dönemde olmuştur.

Çehov’un eserlerinin Japon edebiyat çevrelerine tanıtılması, farklı ekollerin yer yer iç içe geçtiği ve yer yer çarpıştığı, edebiyat dünyasında büyük bir hareketliliğin ve zenginliğin yaşandığı bir dönemde olmuştur. Senuma’nın Çehov’dan çevirdiği eserler, büyük ilgi görmüş ve dönemin Japon yazarları tarafından da ilgiyle takip edilmiştir. Çehov’un eserleri, özellikle Masamune Hakuchō başta olmak üzere birçok Japon yazarı üzerinde etkili olmuştur.

Senuma’nın Rus edebiyatı içerisinde neden özellikle Çehov çevirilerine ağırlık verdiği sorusuna kesin bir cevap vermek pek mümkün görünmemektedir. Ünlü yazar Itō Sei, Senuma’ya Çehov’u sevdiiren kişinin, 1894 yılında Ortodoks Kız İlahiyat Okulu’nu ziyaret eden Rus piyanist Koeber³⁰ olduğunu yazmaktadır.³¹ Ancak Senuma’nın Koeber’in etkisiyle Çehov’a ilgi duyduğu sonucunu çıkarmak pek doğru olmayacaktır. Çünkü Senuma, 1908 yılında *Shumi* dergisinde yayımlanan “Severek Okunacak Yabancı Roman ve Piyesler (*Aidoku Seru Gaikoku No Shōsetsu Gikyoku*)” başlıklı yazısında “yakın bir zamanda Bay Koeber’in de Çehov’u severek okuduğunu öğrendiğinden” bahsetmektedir.³²

Senuma’nın Çehov’a duyduğu ilgi, büyük bir olasılıkla öğrencilik yıllarına kadar uzanmaktadır. Senuma öğretmen iken, aynı okulda öğrenim gören yazar ve çevirmen Nobori Shomu, okul kütüphanesinde Rusya’dan hediye olarak gönderilen çok sayıda kitap bulunduğunu, Senuma’nın, bu kitaplar arasında bulunan “Çehov’un Tüm Eserleri”ni Japoncaya tercüme ettiğinden bahsetmektedir.³³

Senuma, 1908 yılında yayımlanan “Çehov’dan Seçme Eserler (*Chehofu Kessakushū*)”³⁴ kitabının önsözünde ise, çok eskiden bir Rus dostunun hediye ettiği Çehov antolojisini elinden düşürmediğini yazmaktadır. Buradan Senuma’nın Çehov’u okul yıllarından başlayarak bildiği, severek okuduğu hatta Japonca çevirilerine başladığı sonucunu çıkarmak mümkündür.

Senuma’nın Çehov çevirilerinin kronolojik sıralaması şu şekildedir:

“Ay ve İnsan (*Hito to tsuki*)”, (1903), *Shin Shōsetsu*

“Album (*Sashinchō*)”, (1903), *Shin Shōsetsu*

³⁰ Piskopos Nikolay’ın yakın arkadaşı olan Koeber uzun bir süre Japonya’da ikamet etmiştir. Bu süre zarfında Senuma’nın Koeber’den piyano dersleri aldığı ve aile dostu olarak sık sık görüştükları bilinmektedir.

³¹ Sei Itō, *Nihon Bundanshi*, 1960, s.25.

³² Kayō Senuma, *Aidoku Seru Gaikoku No Shōsetsu Gikyoku*, *Shumi*, 3.1, 1908.

³³ Zadankai, *Roshiya Bungaku to Nihon Bundan to no Kankei*, *Shinchō*, 1935.

³⁴ Kayō Senuma, *Chehofu Kessakushū*, *Shishiko Shobō*, 1908.

- “Şşş! (Shii)”, (1904), *Kokoro No Hana*
“Memleketimin Kadını (Sato no onna)”, (1904), *Bungei Kurabu*
“Lüzumsuz İnsan (Yokei mono)”, (1904), *Shin Shōsetsu*
“Mutlu İnsan (Kōfukusha)”, (1905), *Kokoro No Hana*
“Muhtarlık (Murayakuba)”, (1906), *Kokoro No Hana*
“Boş İstek (Kyorai)”, (1906), *Fujin Gahō*
“Gölge (Hitokage)”, (1906), *Fujin Gahō*
“Altı Numaralı Oda (Rokugō Shitsu)”, (1906), *Bungeikai*
“Oyun (Tawamure)”, (1908), *Kokoro No Hana*
“Memurun Ölümü (Kanri no shi)”, (1908), *Joshi Bundan*
“Kadın (Onna)”, (1908), *Bunshō Sekai*
“Hata (Shissaku)”, (1908), *Chehofu Kessakushū*
“Değerli Köpek (Ryoken)”, (1908), *Joshi Bundan*
“Huysuz (Jiwaru)”, (1908), *Yomiuri Shinbun*
“Çenebaz (Yūbenka)”, (1908), *Yomiuri Shinbun*
“Sihirli Ayna (Makyō)”, (1909), *Aikoku Fujin*
“O imiş (Kanojo da)”, (1909), *Kokoro No Hana*
“Şikayet Listesi (Shinkokubo)”, (1909), *Yomiuri Shinbun*
“Sigaranın Zararları (Tabako no gaidoku)”, (1909), *Kidachi*
“Atın Soyadı (Uma no myōji)”, (1910), *Yomiuri Shinbun*
“Son Mohikan Kadını (Saigo no mogikan no onna)”, (1913), *Shojo*

1912-1915 yılları arasındaki dönem, Senuma'nın yaşamının son dönemidir. Bu dönem aynı zamanda, Senuma'nın Seitō³⁵ ekolüne katıldığı ve ilgisinin daha çok Çehov'un tiyatro eserlerine doğru kaydığı bir dönem olmuştur. Senuma bu yıllarda, Çehov'un “Vanya Dayı (Oji Vaanya)”, “Vişne Bahçesi (Sakura No Sono)” ve “İvanov (İvaanofu)” oyunlarını Japoncaya çevirmiş ve bu eserler Seitō dergisinde arka arkaya yayımlanmıştır.

Senuma, 1915 yılında kırk yaşındayken zatürreden dolayı yaşamını kaybetmiştir.

7. ÇEVİRİLERDEKİ KARAKTERİSTİK ÖZELLİKLER

Giriş bölümünde de değinildiği üzere, derin Rusça bilgisi çeviri konusunda Senuma'nın en büyük avantajı olmuştur. Rusçaya olan olağanüstü hâkimiyetinin yanı sıra Rus insanı ve kültürünü yakından tanınması sayesinde kaynak metnin yüzeysel yapısından sıyrılabilmiş, kaynak metni Japon okuyucusuna hitap edecek şekilde bir anlamda âdeta yeniden tasarlamıştır.

Senuma'nın doğuştan gelen edebiyat yeteneğinin yanı sıra Ozaki Kōyō gibi büyük bir yazarın yanında yetişmiş olması, Senuma'nın Japonca ifade gücünün yüksekliğine

³⁵ 1911-1916 yılları arasında etkili olan ve sadece bayan yazarlardan oluşan bir edebiyat ekolü.

büyük katkı sağlamıştır. Ozaki Kōyō'nun da bağlı olduğu Giko³⁶ ekolünün etkisi Senuma'nın tüm çevirilerinde kendisini göstermektedir.

Senuma'nın çevirilerinde göze çarpan başlıca özelliklerden biri, kaynak metindeki birkaç tümcenin iç içe kaynaştırılarak erek dilde uzun bir tümce hâlinde sunulmuş olmasıdır. Nakamura, Senuma'nın bu özelliğini "tümceleri metinleştirme" olarak nitelendirmektedir.³⁷ Kaynak metindeki tümcelerin birleştirilerek veya kaynaştırılarak uzun bir tümce oluşturulması, dönemin dil ve edebiyat geleneğine daha uygun olmasından dolayı Meiji dönemi çeviri eserlerinde sıklıkla tercih edilen bir yaklaşım olmakla beraber bunu en ustaca uygulayanların başında Senuma gelmektedir.

Senuma, çevirilerinde kaynak metnin yüzeysel yapısına sıkı sıkıya bağlılıktan daha çok zarif, akıcı ve doğal bir Japonca'yı önemsemiştir. Bu da, çevirilerinde Japon okurunu baş belirleyici olarak konumlandığını göstermektedir. Senuma çevirilerinde biçimsel değil, işlevsel bir yaklaşımı tercih etmiş, seçme özgürlüğünü okuyucudan yana kullanmıştır. Bu yaklaşım, zaman zaman erek dilde akıcılık ve doğallığı feda etmek pahasına kaynak metnin yüzeysel yapısına sadık kalmayı tercih eden Futabatei Shimei'in yaklaşımı ile tamamen birbirine zıt bir görüntü sergilemektedir.

Senuma, kaynak metni sözcük veya sözcük öbeği bağlamında değil, tümsel ve anlamsal bütünlük bağlamında ele almıştır. Bu yüzden, özellikle bazı çevirilerinde ("Altı Numaralı Oda – *Rokuō-Shitsu*" gibi), kaynak metinde yer almayan bazı unsurların eklendiği veya kaynak metindeki bazı unsurların çıkarıldığı ve bu noktada aşırılığa kaçtığı görülmekteyse de, bu tarzdaki çevirileri birkaç eser ile sınırlıdır.

8. SENUMA KAYŌ ÜZERİNE GÖRÜŞLER

Senuma Kayō (1875-1915), Japon edebiyatı tarihinde daha çok Anton Çehov'u başarılı bir şekilde Japoncaya ilk kez çeviren ve Japon edebiyat dünyasına tanıtan çevirmen olarak bilinmektedir. Ancak, Senuma'yı Japon çeviri edebiyatı tarihi içinde önemli kılan sadece Çehov'u Japoncaya ilk kez kazandırmış olması ile sınırlı değildir. Çağdaşı olan diğer çevirmenlerle kıyaslandığında çeviri anlayışı, zengin anlatım gücü, derin ve akıcı üslubu gibi etkenler de onu diğer çevirmenlerden farklı kılmaktadır.

Ünlü edebiyat eleştirmeni Ubukata Toshirō (1914), Senuma hakkındaki görüşlerini şu şekilde aktarmaktadır:³⁸

"Sadece Rusçayı çok iyi biliyor olması değil, anlatım gücü ve üslubundaki ustalık da onu başarılı bir çevirmen kılıyor. Çehov'un basit gibi görünen ancak son derece derin ve zeki mizah anlayışını başarıyla aktarabilen bir çevirmen olduğunu özellikle vurgulamam gerekir. Geçen sene Rusya gezilerini anlatan yazılarını okuduğumda, gözlem ve tespitlerinin son derece dikkatli, keskin ve yerinde oluşu beni oldukça etkilemişti. Senuma eğer bir yazar olsaydı, hiç şüphesiz son derece başarılı bir yazar olacaktı. Ancak yetenekli

³⁶ 1890'lı yıllarda ortaya çıkan ve dilde eskiye bağlılığı savunan edebiyat ekolü.

³⁷ Y, Nakamura. *Sono Shōgai To Gyōseki*, 1972.

³⁸ T, Ubukata. Joryū Sakka no Gun, *Bunshō Sekai*, 9, 1, 1914.

yazarların böylesine çok olduğu bir dönemde, bu kadar usta ve verimli bir çevirmenin varlığından büyük bir sevinç duyuyorum.”

Rus edebiyat tarihçisi Konrad (1944), Senuma'nın çeviri edebiyatı tarihindeki önemini şöyle dile getirmektedir:³⁹

“Gerek Japon edebiyatı tarihçileri, gerek Rus edebiyatı tarihçileri için Çehov'u Japonya'ya tanıtmak gibi zor ve önemli bir işi gerçekleştiren bir çevirmenin ismini saygıyla anmak doğal ve büyük bir zorunluluktur. Bu kişi Senuma Kayō'dur.”

Konrad, aynı yazısında Senuma'nın edebi yetkinliğini ise şu sözlerle övmektedir:

“Rusçaya olağanüstü hâkimiyeti, Rusya'yı ve Rus insanını yakından tanınması, büyük Japon yazar Ozaki Kōyō'nun yanında yetişmiş olması...Senuma, kendisini başarılı kılacak tüm vasıflara haizdi.”

9. DEĞERLENDİRME

Meiji dönemi, Japon edebiyatında büyük ve hızlı bir değişimin yaşandığı, edebiyat sanatına yeni anlam ve olasılıkların kazandırıldığı bir süreç olmuştur. Çeviri edebiyatı da, bu sürecin önemli aşamalarından biri olarak kabul edilir. Çeviri edebiyatının bu süreç içerisinde üstlendiği önemli rol, dönemin yazarları kadar çevirmenleri de ön plana çıkarmıştır.

Senuma Kayō, Meiji dönemi çeviri edebiyatının önde gelen isimleri arasında yer almaktadır. Turgenyev ve Tolstoy ile çeviri dünyasına adım atan, daha sonra Çehov çevirileri ile dönemin çeviri dünyasında zirveye ulaşan Senuma Kayō, yaptığı başarılı çevirilerle hem üçüncü kuşak çevirilerine, hem de çağdaş Japon edebiyatının gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur.

Senuma Kayō, “çeviri”nin önemli bir yazın faaliyeti ve edebiyatın önemli unsurlarından biri olarak kabul edilmesinde, “çeviri”nin hak ettiği saygınlığı kazanmasında büyük rol oynamıştır.

Senuma Kayō, ünlü yazar Ozaki Kōyō tarafından da kabul edilen büyük edebiyat yeteneğine karşın, kendisini bir yazar olarak değil, bir çevirmen olarak ifade etmeyi ve bir çevirmen kimliğiyle edebiyat dünyasında yer edinmeyi tercih etmiştir. Senuma Kayō'nun bu yaklaşımıyla, yazın dünyasında yazarlık kadar çevirmenliğin de büyük önem taşıdığını vurguladığı söylenebilir.

Senuma Kayō'nun hem Meiji döneminin ilk yıllarında Japon edebiyatına yön veren Rus edebiyatçıları ekolüne bağlı olması, hem de Kenyūsha oluşumu içerisinde yetişmiş olması, edebi kişiliği ve çevirmenlik yönünü daha da ilginç kılmaktadır.

Diğer yandan Senuma Kayō, başarılı bir çevirmen olduğu kadar, henüz toplumsal yaşamda kadın-erkek eşitliğinin söz konusu olmadığı bir dönemde, bir bayan olarak edebiyat dünyasında önemli bir konuma gelme başarısını göstermiştir. Senuma Kayō,

³⁹ N, I, Konrad. Çehov fı Yaponii, İzvestiya An SSSR. *Atdeleniya Literaturı i Yazıka*, T. 3-5, 1944, s. 210.

çağdaşlaşma yolunda hızla ilerleyen ve değişen Japon toplumunda, kadının toplumsal yaşama katılımının güzel bir örneğini teşkil etmiştir. Senuma Kayō, bu açıdan, Rusya'ya tek başına seyahat edebilen, iş ve aile yaşamını dengede tutabilen yedi çocuk annesi bir bayan olarak da, Meiji dönemi Japon kadınının (bir başka deyişle çağdaş Japon kadınının) önemli temsilcilerinden birisi olarak ilgi çeken bir şahsiyet olmuştur.

KAYNAKÇA

- AKIYAMA, T ve MIYOSHI, Y., *Shin Nihon Bungaku-shi*, 2000, Tokyo: Bun-ei-dō, s.138.
- FUKUDA, M, *Meiji Honyakugo No Omoshirosa*, [http://www.lang.nagoya-u.ac.jp/proj/sosho/7/fukuda.pdf#search='明治翻訳語'\(08.11.2009 tarihinde yararlanılmıştır.\)](http://www.lang.nagoya-u.ac.jp/proj/sosho/7/fukuda.pdf#search='明治翻訳語'(08.11.2009 tarihinde yararlanılmıştır.))
- HONMA, S, *Meiji Bungakushi*, Cilt 1 (Jōkan), Tokyo: Tokyo-Doo, 1949.
- ITŌ, S, *Nihon Bundanshi*, Tokyo: Kōdansha, 1960.
- KEEN, D, *Nihon Bungaku No Rekishi*, Cilt 10, Tokyo: Chuōkōronsha, 1995.
- Kindai Bungaku Kenkyū Sōsho*, Cilt 15, Tokyo: Shōwa Joshi Daigaku, 1960.
- KONRAD, N, I, Çehov fi Yaponii, İzvestiya An SSSR. *Atdeleniya Literaturı i Yazıka*, T. 3-5, 1944.
- Meiji Kindai to Roshia no Kage*
<http://www.c.kumagaku.ac.jp/blogs/ohta/archives/Japan%20in%20Meiji%20and%20Russia.pdf> (06.11.2009 tarihinde yararlanılmıştır.)
- NAKAMURA, K, *Nikorai-dō no Josei Tachi*, Tokyo: Kyōbunkan, 2003.
- NAKAMURA, Y, *Senuma Kayō, Sono Shōgai To Gyōseki*, 1972.
<http://hermes-ir.lib.hit-u.ac.jp/rs/handle/10086/9935> (06.09.2009 tarihinde yararlanılmıştır.)
- ŌKUBO, M. ve OKA, Y., *Gendai Nihon Bungaku-shi*, Tokyo: Ōfū, 1994.
- OZAKI, K, *Tochiman-dō Nichiroku*, Tokyo: Sakura Shobō, 1908.
- SENUMA Katsuhiko, Haha Kayō no Omoide, *Cheehofu no Zenshū*, Geppō 8, 1960.
- SENUMA, K, Shi No On, *Joshi Bundan*, 4.4., Tokyo, 1908.
- SENUMA, K, Aidoku Seru Gaikoku No Shōsetsu Gikyoku, *Shumi*, 3.1, 1908.
- SENUMA, K, *Cheehofu Kessakushū*, Tokyo: Shishiko Shobō, 1908.
- SHIFMAN, A, *Lev Tolstoy i Vastok*, M., 1960.
- Shin Shōsetsu Kokugo Binran*, Tokyo: Tokyo Shoseki, 2003.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı: 27 Yıl: 2009/2 (251-263 s.)

UBUKATA, T, Joryū Sakka no Gun, *Bunshō Sekai*, 9, 1, Tokyo, 1914.

ZADANKAI, *Roshiya Bungaku to Nihon Bundan to no Kankei*, Tokyo: Shinchō, 1935.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.